

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

МОДЕЛЮВАННЯ АНАТОМІЧНОЇ ФОРМИ ЗУБІВ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010106 “Стоматологія ортопедична”

Київ
2011

МОДЕЛЮВАННЯ АНАТОМІЧНОЇ ФОРМИ ЗУБІВ

Укладачі:

Т.М. Банних — викладач-методист, викладач вищої категорії, голова циклової комісії стоматологічних дисциплін Херсонського базового медичного коледжу;

А.З. Власенко — викладач-методист, викладач вищої категорії, завідувач відділення “Стоматологія” Херсонського базового медичного коледжу.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні П(Ц)К стоматологічних дисциплін 27.09.2011 р., протокол № 2.

Програму розглянуто та рекомендовано опорною цикловою комісією стоматологічних дисциплін Міністерства охорони здоров’я України.

Рецензенти:

В.В. Фучко — лікар вищої категорії, головний лікар Херсонської міської стоматологічної поліклініки;

С.М. Губанов — канд. мед. наук, викладач-методист, директор Миколаївського базового медичного коледжу;

Н.В. Подгайко — викладач вищої категорії, голова циклової комісії стоматологічних дисциплін Миколаївського базового медичного коледжу.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальну програму з дисципліни “Моделювання анатомічної форми зубів” складено для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів I—III рівнів акредитації за спеціальністю 5.12010106 “Стоматологія ортопедична” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — ОКХ і ОПП, затверджених МОН України і МОЗ України в 2011 р., та навчальних планів 2011 р.

В основу програми покладено принцип послідовності вивчення спеціальних дисциплін з поступовим ускладненням матеріалу, враховуючи міжпредметні зв'язки.

Мета дисципліни — вивчення техніком зубним будови зубних рядів верхньої та нижньої щелепи, анатомічної форми коронкової частини різних груп зубів, кількість і розташування їх коренів, взаємне розміщення зубів один щодо одного в зубному ряді, набуття навичок відтворення анатомічної форми окремих зубів та фрагментів зубного ряду різними матеріалами. Це забезпечує майбутньому фахівцю можливість відновлення форми зубів та зубних рядів за допомогою різних матеріалів: воску, металу, пластмаси, фарфору, що дасть змогу виробляти зубні протези різних конструкцій та способів фіксації в ротовій порожнині максимальної функціональної цінності.

“Моделювання анатомічної форми зубів” — це базова дисципліна для вивчення інших спеціальних дисциплін: знімного, незнімного і бюгельного протезування.

На вивчення відводиться 54 год: 4 — лекції, 28 — навчальна практика під керівництвом викладача, 22 — самостійна робота. Контроль знань проводиться у формі диференційованого заліку.

Програма враховує міжпредметні зв'язки із суміжними медичними дисциплінами: анатомією і фізіологією з елементами біомеханіки жувального апарату людини, зуботехнічним матеріалознавством, виготовленням знімних, незнімних та бюгельних протезів. Паралельно з лекціями та навчальною практикою заняттями передбачено самостійне відпрацювання практичних навичок з відтворення анатомічної форми зубів у пластиліні та шляхом зображення поверхонь коронок зубів на малюнку.

Рекомендовано застосування активних форм і методів контролю знань, розв'язання ситуаційних задач, проведення тематичного тестового контролю, практичних тренінгів та замірів навичок.

Циклові (предметні) методичні комісії навчальних закладів мають можливість вносити корективи в зміст програми обсягом до 15 %, розробляти індивідуальні завдання для самостійної роботи.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- охорону праці та техніку безпеки в галузі;
- правила користування і профілактичного обслуговування інструментів;
- анатомічну будову зубних рядів верхньої і нижньої щелепи;
- поняття про контактні точки та контактні поверхні зубів;
- поняття про зубну, коміркову, базальну дуги на верхній і нижній щелепі;
- поняття про сагітальне і трансверзальне скривлення зубних рядів (оклюзійні криві Шпее та Уілсона);

- форму зубних рядів верхньої та нижньої щелепи;
- групи зубів, їх функцію;
- поверхню зуба;
- позначення постійних та тимчасових зубів зубною формулою;
- анатомічну будову зуба;
- екватор зуба, його розміщення на різних поверхнях зубів;
- поняття про клінічну й анатомічну шийку зуба;
- анатомічну будову коронкової частини зубів верхньої і нижньої щелепи, кількість та форму коренів;
- ознаки належності зубів до верхньої та нижньої щелепи, лівого та правого боків.

Студенти повинні вміти:

- моделювати за певними ознаками зуби верхньої та нижньої щелепи у збільшеному розмірі;
- моделювати коронкову частину зубів верхньої та нижньої щелепи у збільшеному розмірі;
- моделювати напівдугу фронтальної та бічної ділянки зубів верхньої та нижньої щелепи у збільшеному розмірі;
- відтворювати анатомічну будову зубів.
- відображати анатомічну форму зубів та окремих його поверхонь в малюнку.

Студенти мають бути поінформовані про:

- особливості анатомічної будови зубів в молодому віці;
- різну анатомічну формулу зубів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тематика занять	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1	Охорона праці в галузі	4		—	4
2	Будова зубних рядів. Анатомічна будова, ознаки належності зубів до верхньої та нижньої щелепи. Правила моделювання	10	4	4	2
2.1	Моделювання коронкової частини анатомічної форми зубів верхньої щелепи 21, 22, 23, 24, 26	10		6	4
2.2	Моделювання коронкової частини анатомічної форми зубів нижньої щелепи 32, 33, 35, 36	10		6	4
2.3	Моделювання коронкової частини анатомічної форми зубів верхньої і нижньої щелепи 12, 13; 45, 46, 47, 22, 23, 35, 36, 37	10		6	4
2.4	Моделювання напівдуги фронтальної групи зубів верхньої щелепи 21, 22, 23	10		6	4
	Усього	54	4	28	22

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Охорона праці в галузі під час роботи в структурних підрозділах зуботехнічної лабораторії	4
2	Будова зубних рядів. Зубні ряди верхньої та нижньої щелепи як єдине ціле. Анатомічна будова, ознаки належності зубів до верхньої та нижньої щелепи. Правила моделювання	2
3	Відтворення анатомічної будови зубів 21, 22, 23, 24, 26 (коронкової та кореневої частин)	4
4	Відтворення анатомічної будови зубів 32, 33, 35, 36 (коронкової та кореневої частин)	4
3	Відтворення з мила напівдуги бічної ділянки зубного ряду верхньої щелепи (14, 15, 16, 17 — коронкова частина)	4
5	Замальовування анатомічної форми всіх поверхонь кожного зуба верхньої та нижньої щелепи, оформлення альбому	4
	Усього	22

ЗМІСТ

Тема 1. Охорона праці в галузі

САМОСТІЙНА РОБОТА

Структурні підрозділи ортопедичного відділення та зуботехнічної лабораторії стоматологічної клініки. Охорона праці в галузі й техніка безпеки на робочому місці зубного техника-ортодонта та під час роботи в підрозділах зуботехнічної лабораторії при виконанні етапів гіпсування, паяння, полірування, лиття тощо. Інструкції про порядок збереження і роботу з кислотами, бензином, метилметакрилатом, ртуттю, свинцем та техніки безпеки на робочому місці тощо. Правила користування обладнанням, інструментами, раціональне розміщення їх на робочому столі зубного техника. Джерела інфекції медичного персоналу при контакті з мікроорганізмами крові та слини пацієнтів через відбитки (бактерій туберкульозу, вірусів грипу, герпесу, риновірусів, грамнегативних і грампозитивних бактерій, грибів, ризик зараження на ВІЛ). Передстерилізаційне очищення, стерилізація та дезінфекція відбитків. Заходи при пораненнях, контакті з кров'ю, іншими біологічними матеріалами пацієнта. Санітарні правила й галузеві стандарти стерилізації та дезінфекції виробів медичного призначення, які використовуються в роботі зубного техника-ортодонта, недотримання яких карається законом. Загальні заходи профілактики інфекції щоквартально. Аптечка термінової медичної допомоги в зуботехнічній лабораторії, її склад. Інструкція з правил пожежної безпеки. Дії в разі пожежі.

Тема 2. Будова зубних рядів. Анатомічна будова, ознаки належності зубів до верхньої та нижньої щелепи. Правила моделювання

ЛЕКЦІЇ

Анатомічна будова зубних рядів верхньої і нижньої щелепи. Поняття про контактні точки та контактні поверхні зубів. Поняття про зубну, коміркову, базальну дуги на верхній і нижній щелепі. Поняття про сагітальне і трансверзальне скривлення зубних рядів (оклюзійні криві Шпее та Уілсона). Форма зубних рядів верхньої та нижньої щелепи. Групи зубів, їх функція. Поверхні зуба. Позначення постійних і тимчасових зубів зубною формулою. Анатомічна будова зуба. Екватор зуба, його розміщення на різних поверхнях зубів. Поняття про клінічну й анатомічну шийку зуба.

Анатомічна будова кожної з поверхонь коронкової частини зубів верхньої щелепи, кількість і форма коренів.

Анатомічна будова кожної з поверхонь коронкової частини зубів нижньої щелепи, кількість і форма коренів.

Порівняльна характеристика форми центральних і бічних різців, перших і других малих кутніх зубів, іклів, перших і других великих кутніх зубів верхньої та нижньої щелепи лівого та правого боків.

Ознаки належності зубів до верхньої та нижньої щелепи, лівого та правого боків.

2.1. Моделювання кореневої та коронкової анатомічної форми зубів верхньої щелепи 21, 22, 23, 24, 26 (заняття проводиться в зуботехнічній лабораторії з використанням зуботехнічного шпателя, скальпеля)

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Практичні навички:

- визначення належності зубів до певної групи, правої чи лівої ділянки щелепи;
- моделювання з мила за певними ознаками 11, 13, 15, 16 зубів (коронкову та кореневу частини) верхньої щелепи у збільшеному розмірі.

2.2. Моделювання кореневої і коронкової анатомічної форми зубів нижньої щелепи 32, 33, 35, 36(заняття проводиться в зуботехнічній лабораторії з використанням зуботехнічного шпателя, скальпеля)

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Практичні навички:

- визначення належності зубів до певної групи, правої чи лівої ділянки щелепи;
- моделювання з мила за певними ознаками 42, 43, 45, 46 зубів (коронкову та кореневу частини) нижньої щелепи у збільшеному розмірі.

2.3. Моделювання коронкової частини анатомічної форми зубів верхньої і нижньої щелепи 12, 13; 22, 23, 35, 36, 37, 45, 46, 47 (заняття проводиться в зуботехнічній лабораторії з використанням зуботехнічного шпателя, скальпеля)

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Практичні навички:

- моделювання з гіпсового стовпчика коронкової частини 22, 23 зубів у збільшеному розмірі;
- моделювання з гіпсового стовпчика коронкової частини 34, 37 зубів у збільшеному розмірі.

2.4. Моделювання напівдуги фронтальної групи зубів верхньої щелепи 21, 22, 23 (заняття проводиться в зуботехнічній лабораторії з використанням зуботехнічного шпателя, скальпеля)

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Практичні навички:

- моделювання напівдуги коронкової частини фронтальної групи зубів верхньої щелепи відповідно їх взаємного розміщення в зубному ряді у збільшеному розмірі.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Охорона праці та техніка безпеки в галузі.
2. Профілактичні заходи щодо усунення професійних шкідливостей під час роботи в зуботехнічній лабораторії.
3. Правила користування інструментами, раціональне розміщення їх на робочому столі техника.
4. Анатомічна будова зубних рядів верхньої і нижньої щелепи.
5. Поняття про контактні точки та контактні поверхні зубів.
6. Поняття про зубну, коміркову, базальну дуги на верхній і нижній щелепі.
7. Поняття про сагітальне і трансверзальне скривлення зубних рядів (оклюзійні криві Шпее та Уілсона).
8. Форма зубних рядів верхньої та нижньої щелепи в ортогнатичному прикусі.
9. Групи зубів, їх функції.
10. Поверхні зуба.
11. Позначення постійних та тимчасових зубів зубною формулою.
12. Анатомічна будова зуба. Екватор зуба, його розміщення на різних поверхнях зубів.
13. Поняття про клінічну й анатомічну шийку зуба.
14. Анатомічна будова центральних та бічних різців верхньої щелепи.
15. Анатомічна будова іклів верхньої щелепи.
16. Анатомічна будова малих кутніх зубів верхньої щелепи.
17. Анатомічна будова великих кутніх зубів верхньої щелепи.
18. Анатомічна будова центральних і бічних різців нижньої щелепи.
19. Анатомічна будова іклів нижньої щелепи.
20. Анатомічна будова малих кутніх зубів нижньої щелепи.
21. Анатомічна будова великих кутніх зубів нижньої щелепи.
22. Порівняльна характеристика форми центральних та бічних різців, перших і других малих кутніх зубів, іклів, перших і других великих кутніх зубів верхньої та нижньої щелепи лівого та правого боків.
23. Ознаки належності зубів до верхньої та нижньої щелепи, лівого та правого боків.
24. Взаємне розміщення зубів у зубному ряді відносно одне одного на фронтальній і бічній ділянці.

ЛІТЕРАТУРА

- Борисенко А.В.* Анатомо-физиологические и гистологические особенности слизистой оболочки полости рта. — К.: Здоров'я, 1994.
- Воробьева Е.А., Губарь А.В., Сафьянникова Е.В.* Анатомия и физиология. — М.: Медицина, 1987.
- Дюбенко К.А.* Анатомічна термінологія. — К.: Здоров'я, 2001.
- Копейкин В.Н.* Зубопротезная техника. — М.: Медицина, 1987.
- Липченко В.А., Самусев Р.П.* Атлас нормальной анатомии человека. — М.: Медицина, 1989.
- Мороз А.Б.* Изготовление металокерамических конструкций. — СПб.: Человек, 2007. — 130 с.
- Недорізанюк О.М., Тарасюк В.С., Компанець В.С., Дякова Л.С.* Анатомія щелепно-лицьового відділу голови людини. — К.: Здоров'я, 1993.
- Полянцева В.А.* Нормальная физиология. — М.: Медицина, 1989.
- Стрелковський К.М., Власенко А.З., Філіпчик Й.С.* Зуботехнічне матеріалознавство. — К.: Здоров'я, 2004. — 332 с.
- Фліс П.С., Банних Т.М.* Техніка виготовлення знімних протезів. — К.: Медицина, 2008. — 256 с.
- Фліс П.С., Власенко А.З.* Технологія виготовлення зубних протезів з використанням керамічних і композитних матеріалів. — К.: Медицина, 2010.